

Cine nu lasă România să se dezvolte

Există o corelație pozitivă între libertatea economică și productivitatea muncii. Prezint mai jos șase grafice care arată acest lucru. Ele compară dinamica libertății economice în țările din Uniunea Europeană (UE) cu modificările pe care le-a înregistrat PIB în prețuri curente pe ora lucrată față de același indicator calculat pentru UE în definiția cu 15 țări (EU 15=100).

Indicele general al libertății este alcătuit ca medie aritmetică simplă a 10 indici referitori la libertatea monetară, fiscală, de afaceri, investițională, de comerț, financiară, a muncii, proprietății, libertatea față de corupție și, în fine, cea dată de cheltuielile guvernamentale (vezi definiții pe <http://www.heritage.org/index/ranking>). Cu cât acești indici sunt mai aproape de limita maximă de 100, cu atât libertatea respectivă este mai mare.

Las cititorului să descopere corelațiile din grafice. Să observe, de exemplu, că țări ca Italia și Grecia au pierdut mult în termenii libertăților economice, dar și în termenii productivității pe ora lucrată comparativ cu media EU 15. Precizez că nu afirm existența unei cauzalități clare între cele două variabile (libertatea economică și productivitatea unei economii). Creșterea productivității pe ora lucrată depinde de libertățile economice, dar și libertățile depind, probabil, de nivelul productivității. Identificarea unei cauzalități clare necesită și considerarea progreselor tehnologice de care depinde productivitatea, dar și de educație, sănătate, calificarea forței de muncă etc.

Având această precauție menționată, vreau să prezint câteva observații, accentuând cazul României.

INDICELE GENERAL AL LIBERTĂȚII ECONOMICE ȘI PRODUCTIVITATEA

- Țările care au un indice al libertății generale mai mare au și o productivitate mai mare (Fig.1 și Fig. 2). Comparativ cu anul 1996, economiile din UE s-au îndreptat spre o libertate economică mai mare, astfel că în 2014 erau fie moderat libere fie preponderent libere. Niciuna dintre economiile din UE nu este liberă după definiția dată de Heritage Foundation. Această caracteristică o au, în această ordine: Hong Kong, Singapore, Noua Zeelandă, Australia și Elveția. În UE, cele mai libere economii sunt Estonia, Irlanda și Danemarca.
- Țările din UE care au avut în perioada 1996-2014 o creștere mai mare a indicelui general al libertății economice sunt acelea care au pornit de la niveluri relativ reduse ale acestui indice, de exemplu țările baltice, Bulgaria, România.
- România este o țară cu economie moderat liberă, progresând de la stadiul de economie represată, statut pe care l-a avut în perioada 1995-1997. În perioada 1998-2006 economia noastră a fost preponderent neliberă, iar începând din 2007 este moderat liberă.
- Libertățile economice din România care au crescut la niveluri în general comparabile cu cele ale celor mai multe economii din UE sunt cea monetară (77,3), cea fiscală (86,9), cea a cheltuielilor guvernamentale (62,3), cea de afaceri (69,8), cea investițională (80), cea de comerț (88), cea financiară (50) și cea a muncii (68,6). O creștere a cheltuielilor guvernamentale, așa cum sunt planurile privind creșterea

salariilor acum ar reduce libertatea asociată cheltuielilor guvernamentale și, astfel, indicele general al libertății economice. Din perspectiva impozitelor, lăsând momentan la o parte aspectele privind sustenabilitatea deficitelor, reducerea TVA și a altor impozite ar duce la creșterea libertății fiscale, care nu ar compensa în întregime pierderea libertății generată pe partea de cheltuieli.

- Progresul făcut în termeni de convergență a productivității orare față de EU 15 în perioada 1996-2007, când economia noastră a fost fie represată, fie preponderent neliberă, a fost de 1,05 puncte procentuale pe an (de la 20,6 la sută din media EU 15 în 1996 la 33,2 la sută din media EU 15 în 2007).
- Progresul făcut după ce economia a devenit moderat liberă în perioada 2007-2014 a fost, pentru același indicator (PIB în euro prețuri curente /ora lucrată), de aproape 1,8 puncte procentuale pe an față de media EU 15, adică de aproape 1,7 ori mai mare comparativ cu perioada 1996-2007, când libertatea economiei era mai mică.

LIBERTATEA PROPRIETĂȚII ȘI LIBERTATEA FAȚĂ DE CORUPȚIE

- Principala problemă a libertății economice a României vine din partea componentelor ce țin de “domnia legii”: libertatea proprietății (adică claritatea drepturilor de proprietate) (Fig. 3 și Fig.4) și libertatea față de corupție¹ (Fig. 5 și Fig.6). Pentru 2015, acești doi indici au avut valori joase, de 40 și respectiv 43, deși sunt cele mai mari înregistrate vreodată de când se calculează indicii respectivi. Pentru anul 2015, doar Grecia și Croația mai aveau indicatori ai “drepturilor de proprietate” egali cu 40 și doar Grecia mai avea indicele “absenței corupției” mai mic decât cel al României. În particular, în Grecia, indicele general al libertății economice a scăzut nu numai din cauza libertății reduse față de corupție, dar mai ales din cauza creșterii cheltuielilor guvernamentale și a deficitului bugetar, care au făcut ca libertatea fiscală să scadă la zero pentru anul 2015.
- Comparați indicele libertății proprietății și indicele libertății față de corupție din România cu valorile înregistrate pentru Germania, care sunt de 90 și, respectiv, 78. Dacă, de exemplu, România ar avea indicele libertății proprietății și pe cel al libertății față de corupție la nivelurile înregistrate în Germania, în anul 2015, atunci indicele general al libertății economice pentru România ar fi de 75,1, mai mare decât cel al Germaniei (73,8) și doar cu puțin mai mic decât cel al Danemarcei (76,3), care este a unsprezecea cea mai liberă economie a lumii.
- Aceasta înseamnă că, în România, pentru a elibera resursele economice actualmente ineficient utilizate, este nevoie de reducerea masivă a corupției și de creșterea încă și mai mare a drepturilor de care se bucură proprietatea.
- Creșterea acestor doi indici (libertatea proprietății și libertatea față de corupție) nu înseamnă că vom ajunge să avem, în mod automat, productivitatea Germaniei. Pentru aceasta este nevoie de tehnologie, de sisteme similare de educație și de sănătate. Dar așa cum se vede din grafice, țările care au crescut aceste două libertăți au progresat

¹ Cu cât libertatea față de corupție este mai mare, adică indicele respectiv are o valoare mai mare, cu atât este corupția mai puțin prezentă.

mult și în termenii convergenței productivității orare (PIB în euro în prețuri curente PPS/ora lucrată), eliberând resurse care ar putea, astfel, să fie utilizate pentru a îmbunătăți tehnologia și sistemele de educație și sănătate.

LIBERTATEA ECONOMICĂ ȘI LIBERTATEA POLITICĂ

- Există un ecart enorm între libertatea politică mare din România, pe de o parte, și libertatea proprietății și libertatea față de corupție, pe de altă parte.
- Acest ecart explică unele crize politice asociate cu tendința de reducere a libertății politice din România (Croitoru, 2012), ca cea din iulie 2012 care a dus la suspendarea președintelui României, acțiunile cunoscute sub numele de „marșea neagră”, din 10 decembrie 2013, imposibilitatea multor români din străinătate de a vota pe 2 și pe 16 noiembrie 2014, cu ocazia alegerilor pentru președintele României.
- Lupta pentru reducerea masivă a corupției trebuie dublată de sporirea eforturilor pentru creșterea libertății proprietății prin clarificarea drepturilor de proprietate, prin privatizări și prin restructurarea marilor regii furnizoare de utilități. Crizele politice enumerate mai sus au ca ultimă rațiune limitarea libertății referitoare la proprietate. O libertate a proprietății limitată permite continuarea extragerii de rente, apropierea unor resurse pe căi ilicite și, mult mai subtil, limitarea bazei necesare pentru diminuarea corupției.
- Datele prezentate în Fig.3 și Fig.6 arată că nivelurile cele mai înalte ale libertății proprietății și nivelurile cele mai reduse ale corupției se regăsesc în cazul țărilor care se bucură și de o productivitate înaltă. Aceasta înseamnă că neclaritatea drepturilor de proprietate și prezența corupției împiedică creșterea producției și a productivității, sursa ultimă a ajutoarelor sociale, a salariilor din sectorul bugetar.
- În sfârșit, în concluzie, cred că se poate spune că libertatea redusă a proprietății și prezența în continuare, în grade însemnate, a corupției, sunt „elementele” care nu lasă România să se dezvolte, iar nu „vestul”, prin instrumentele lui numite FMI, Uniunea Europeană etc.
- Toate aceste instituții ne-au ajutat atunci când am cerut asistență tehnică sau financiară. Normal, au dorit să se asigure că vor primi banii înapoi și au cerut ca economia să rămână stabilă, lucru pe care ni-l dorim și noi, nu? Și, dacă, la cererea noastră, ne-au primit în casa lor democratică, ne-au cerut să respectăm și regulile de bună purtare. În acest fel am progresat, și libertatea noastră economică, care se corelează bine cu dinamica productivității, a crescut. Dar asta ne dorim și noi, nu?

Fig.1: Productivitatea muncii și indicele general al libertății conomice în 1996

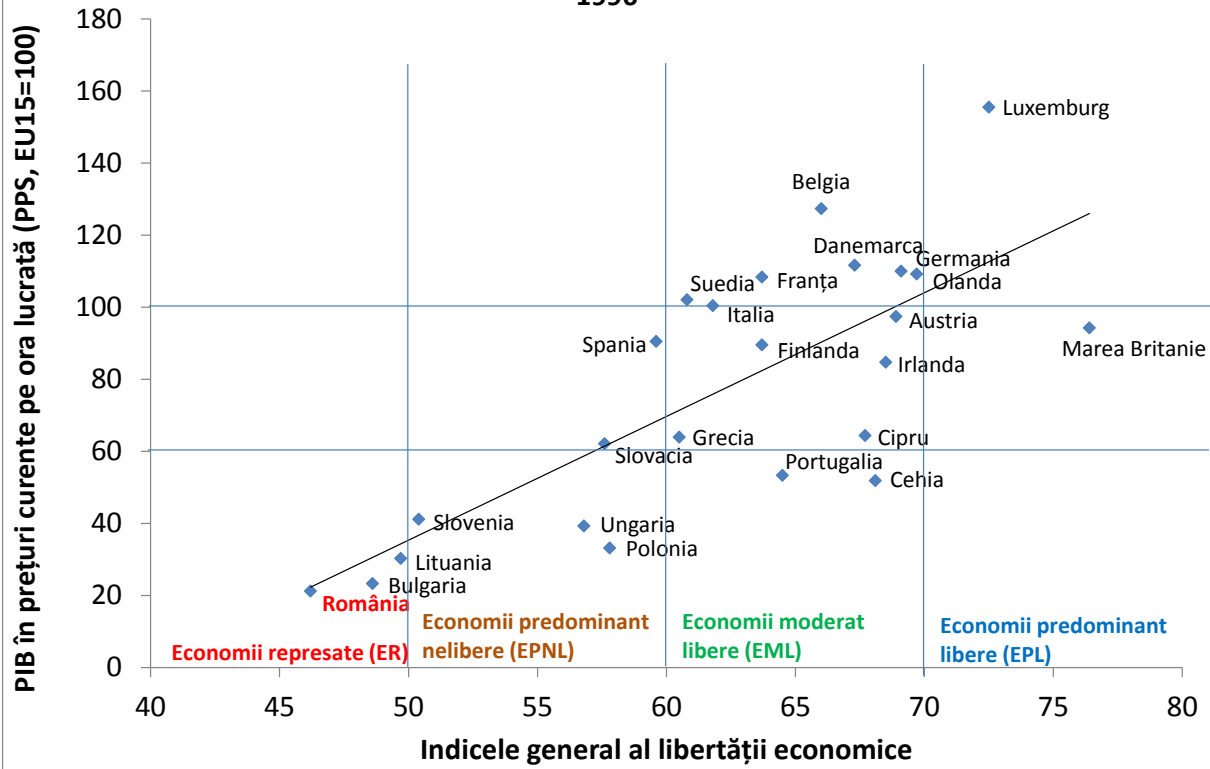

Fig. 2: Productivitatea muncii și indicele general al libertății economice în 2014

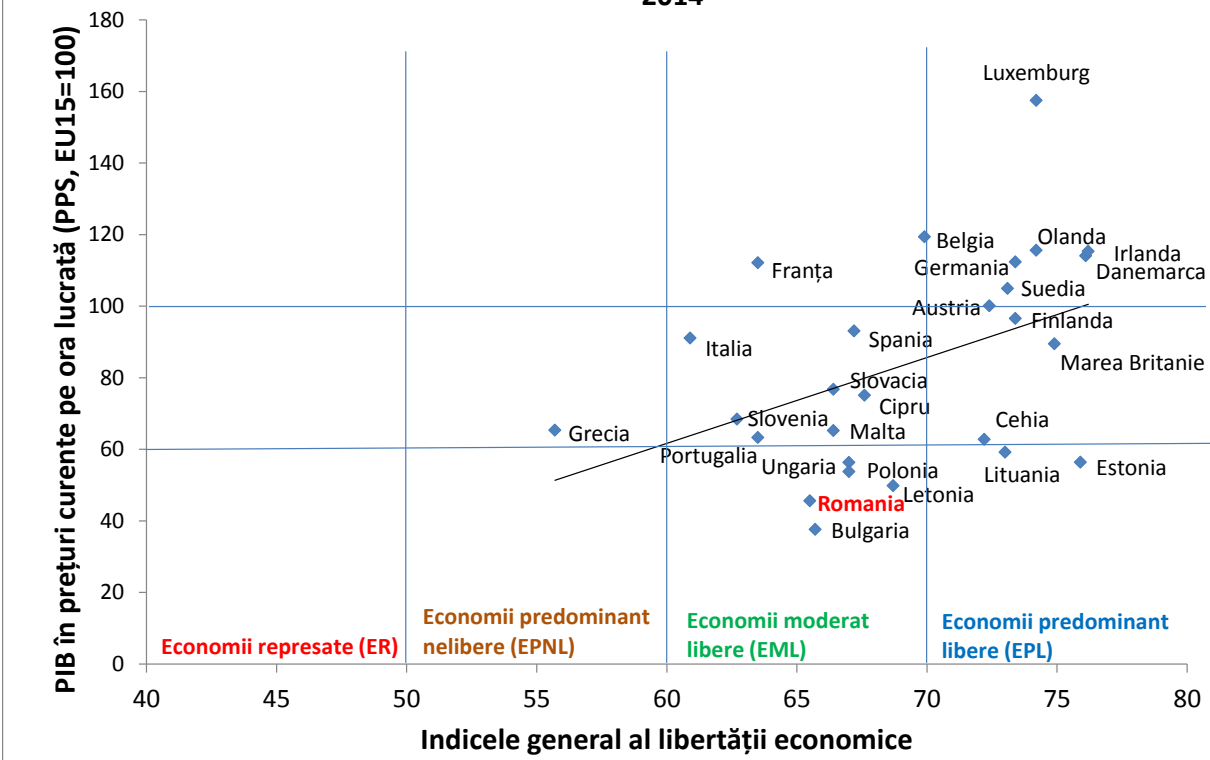

Fig. 3: Productivitatea muncii și libertatea proprietății în 1996

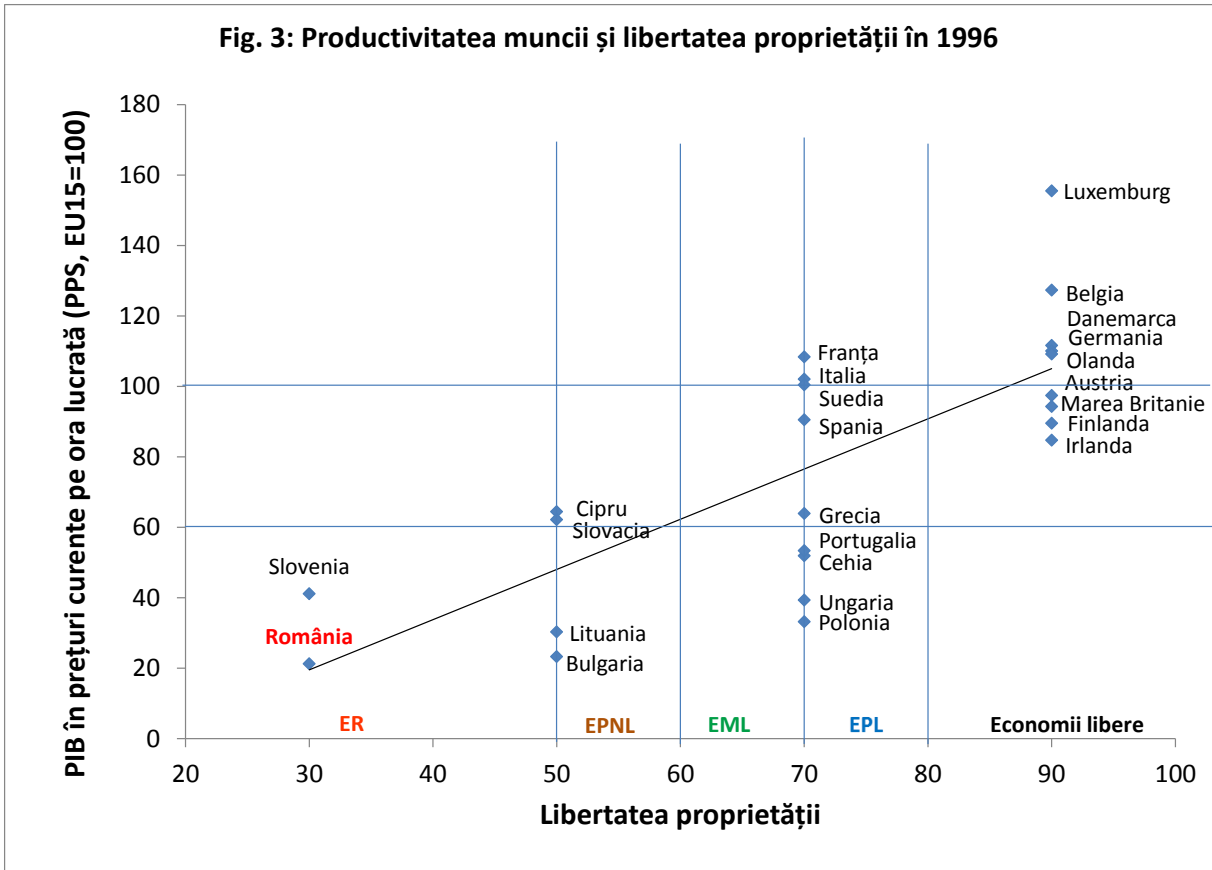

Fig.4: Productivitatea muncii și libertatea proprietății în 2014

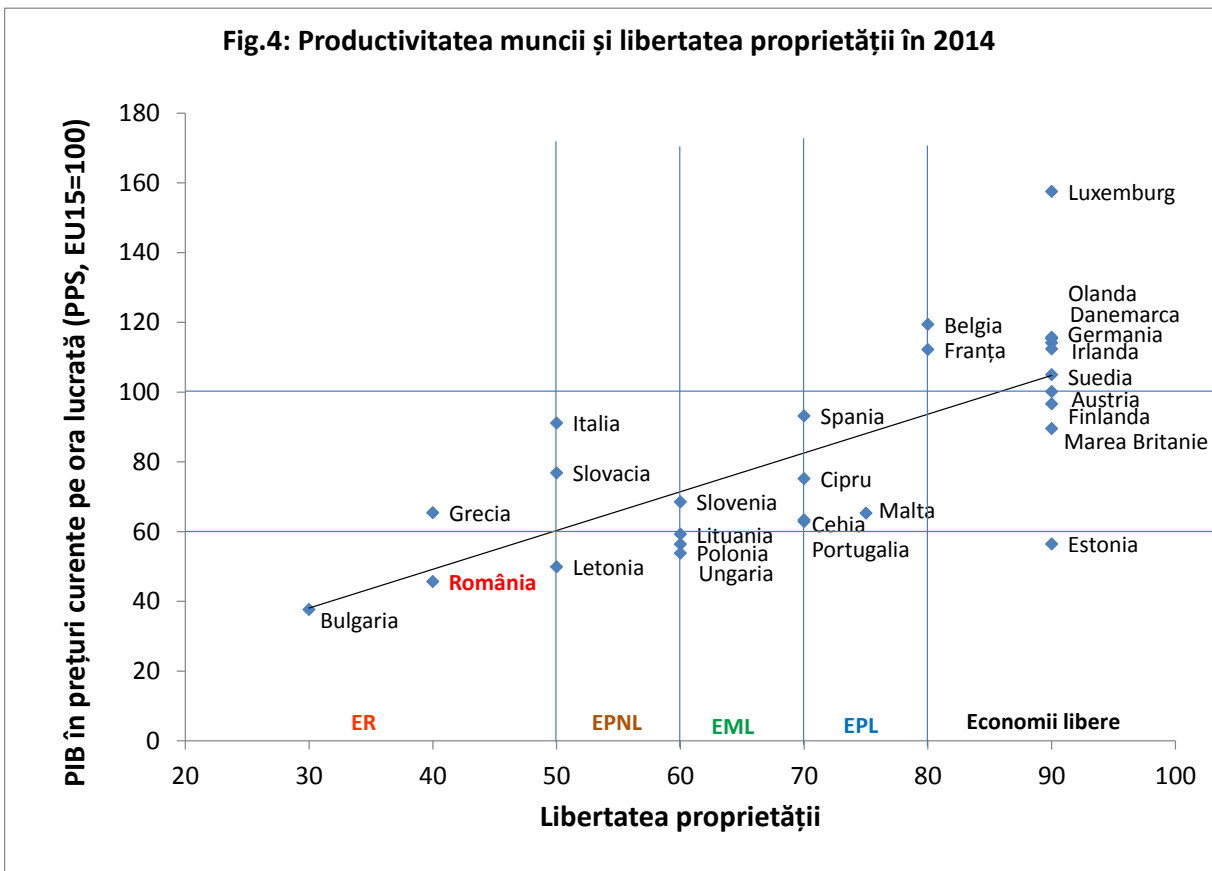

Fig. 5: Productivitatea muncii și libertatea față de corupție în 1996

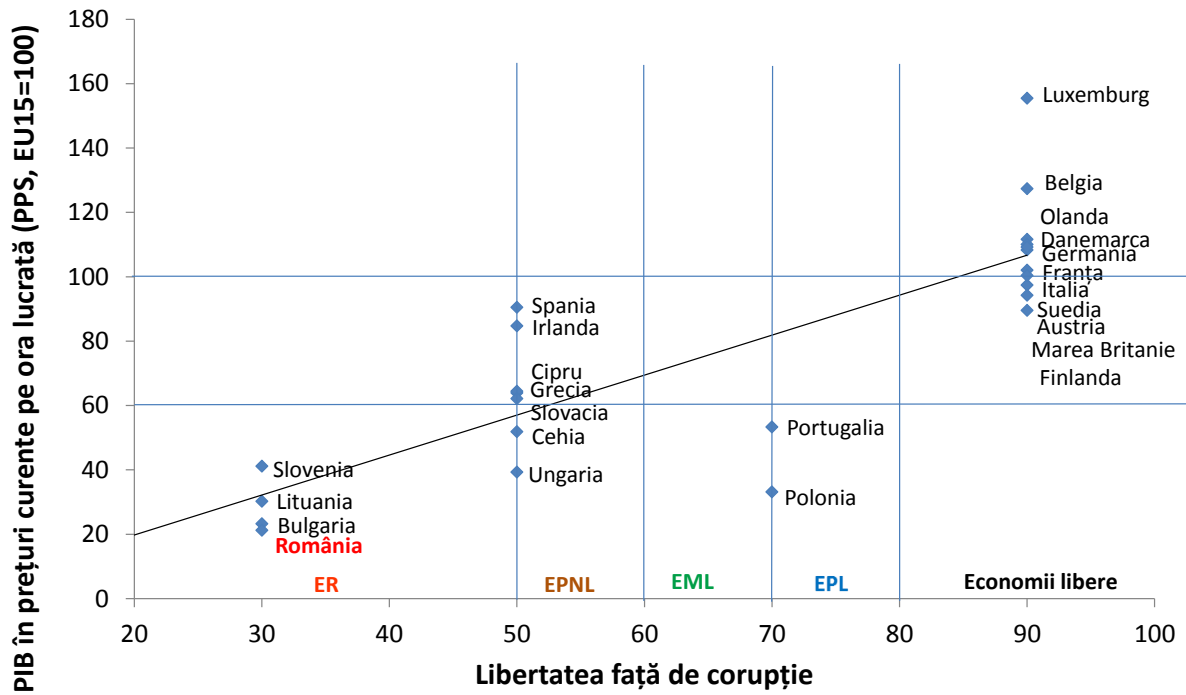
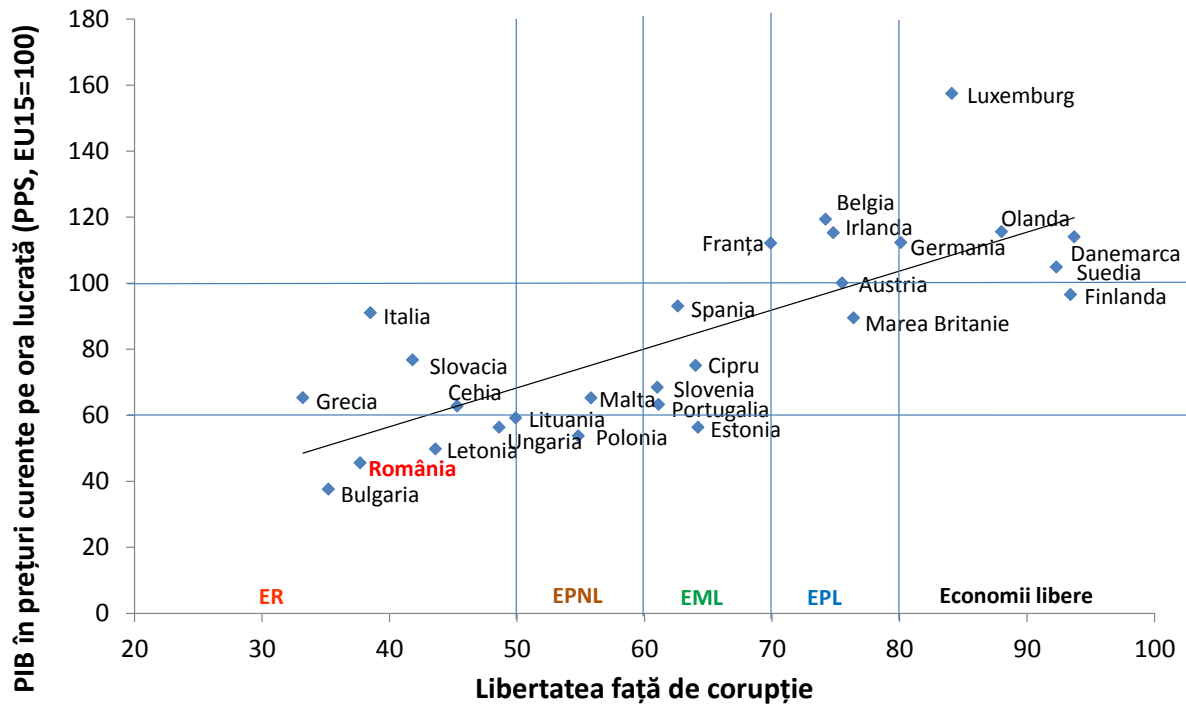

Fig. 6: Productivitatea muncii și libertatea față de corupție în 2014

Bibliografie

Lucian Croitoru (2012), ”*Jaful vs. „Dreptul de a nu minți”*”, Curtea Veche Publishing.